Súd:	Okresný súd Rožňava
Spisová značka:	1C/37/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	7823200806
Dátum vydania rozhodnutia:	14. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Silvia Majerníková
ECLI:	ECLI:SK:OSRV:2024:7823200806.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Rožňava sudkyňou JUDr. Silviou Majerníkovou v spore žalobcu: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. D. XXX, XXX XX B., zastúpenému Advokátskou kanceláriou prof. JUDr. Ján Klučka CSc, s.r.o, so sídlom Ku Potoku 4, 040 16 Košice, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00 151 866, o zaplatenie nemajetkovej ujmy, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- EUR v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu z a m i e t a .

III. Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou zo dňa 4.4.2023 domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 10.000,- EUR titulom náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie práva žalobcu podľa práva Európskej únie Slovenskou republikou. Súčasne požadoval náhradu trov konania. Žalobca svoj nárok odôvodnil tým, že si uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru (ďalej HaZZ), pričom štátnu službu vykonáva hodnosti nadrotmajster vo funkcii hasič - záchranár na Okresnom riaditeľstve HaZZ v Rožňave, Hasičská stanica Dobšiná. Žalobca uplatňuje nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za obdobie 3 rokov pred podaním žaloby, t.j. od 4.4.2020 do 3.4.2023. Týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka hasičského zboru sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva Európskej únie (ďalej len „EÚ“), ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Jedná sa o Smernicu 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“), pričom jej porušenie členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. O takýto prípad je aj žalobcov. Služobný čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne. Jeden služobný deň žalobcu sa skladá zo štátnej služby, t.j. pracovnej zmeny v trvaní 16 hodín alebo 17 hodín, na ktorú bezprostredne nadväzuje určená služobná pohotovosť na pracovisku (§ 92 zákona č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore, ďalej len „ZoHaZZ“) v trvaní 7 alebo 8 hodín. Počas rokov 2019-2021 sa jednalo o 17 hodinové pracovné zmeny (výkon štátnej služby), po ktorých bezprostredne nasledovala určená 7 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Počas roku 2022 sa jednalo o 16 hodinové pracovné zmeny (výkon služby), po ktorých bezprostredne nasledovala určená 8 hodinová

služobná pohotovosť na pracovisku. Celkovo strávil žalobca na pracovisku sústavne (minimálne) 24 hodín v jednom služobnom dni. Služobná pohotovosť je určovaná počas služobného dňa na čas nočných hodín nasledovne: V rokoch 2019-2021 na čas od 22:30 hod. do 5:30 hod., t.j. 7 hodín (od 7:00 do 22:30 a od 5:30 do 7:00 - štátna služba, t.j. pracovná zmena v trvaní 17 hodín). V roku 2022 na čas od 22:00 hod. do 6:00 hod., t.j. 8 hodín (od 7:00 do 22:00 a od 6:00 do 7:00 - štátna služba, t.j. pracovná zmena v trvaní 16 hodín). V prípade, že počas služobnej pohotovosti je vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, režim služobnej pohotovosti sa mení na prácu nadčas. Keďže v mieste výkonu služby žalobcu sa strieda niekoľko hasičských zmien, každý tretí deň odslúži každá pracovná zmena 24 hodín a následne majú príslušníci v tejto zmene dva dni voľna. Ide o spomínané nerovnomerné rozvrhnutie služobného času. Žalobca teda každý tretí deň odslúžil 24 hodín a následne má dva dni voľna. Mesačne odslúži každá hasičská zmena 10 pracovných zmien, pričom každý tretí mesiac je to až 11 zmien, čo je v priemere 10,4 zmeny mesačne. Nakoľko na každú zmenu bezprostredne nasleduje určená služobná pohotovosť, žalobca teda strávil na pracovisku bežne 240 až 264 hodín za mesiac, pričom do tohto rozsahu nie sú zahrnuté hodiny nadčasov. Počas služobnej pohotovosti sa žalobca ako príslušník HaZZ musel zdržiavať na pracovisku, z tohto sa nesmel vzdialiť a musel byť vždy počas celej doby pohotovosti pripravený na vykonanie zásahu. Ak je vyhlásený výjazd, vykonáva sa do 1 minúty od vyhlásenia, teda žalobca musel byť počas celej doby služobnej pohotovosti, ktorá mu bola nariaďovaná v noci, okamžite pripravený na vykonanie zásahu. Napriek tejto skutočnosti sa mu čas pracovnej pohotovosti nezapočítaval do fondu pracovného času. Táto skutočnosť sa potom v konečnom dôsledku prejavila tak, že aj keď reálne v súvislosti so služobnou činnosťou na pracovisku napr. v mesiaci august 2022 strávil 265 hodín, v rámci fondu pracovného času mu je vykázaných len 185 hodín. Z takto vykazovaného fondu pracovného času, ktorý nezohľadňuje skutočný čas pracovnej pohotovosti, sa potom javí, že jeho priemerný týždenný pracovný čas neprekračuje 48 hodín, čo je v rozpore so skutočnosťou. Žalobca nemá dostatočný čas na regeneráciu a odpočinok a jeho určený čas služieb v jednotlivých týždňoch mu neumožňuje dostatočný odpočinok a regeneráciu, čo je v rozpore s právom Európskej únie. Žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný, musel byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti (výjazd do 1 minúty od nahlásenia). Je oddelený od svojho vlastného súkromného sociálneho prostredia, jeho rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť venovať sa svojim vlastným potrebám a organizovať si svoj súkromný čas a program je prakticky vylúčená. Žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy a je dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť, no napriek tomu bolo právo žalobcu na odpočinok ustavične niekoľko rokov porušované. Služobný čas žalobcu mal byť rozvrhnutý tak, aby nedochádzalo k porušovaniu jeho práv vyplývajúcich zo smernice 2003/88/ES. K porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Uplynutý čas žalobcovi vrátiť možné nie je a nemôže ho stráviť inak, preto si uplatňuje nemajetkovú ujmu voči žalovanému. V príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku : 1/ zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie, 2/ a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Ako už bolo spomenuté jedná sa o smernicu 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4.11.2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Ich základným cieľom je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním minimálneho denného a týždenného času odpočinku, primeraných prestávok v práci ako aj stanovením maximálneho týždenného pracovného času. Účinná ochrana bezpečnosti a zdravia pracovníkov sa zabezpečuje tým, že členské štáty EÚ sú povinné zabezpečiť pracovníkom právo na stanovený týždenný pracovný čas ako aj minimálny čas odpočinku. čl. 6 písmeno b) smernice 2003/88/ES (Maximálny týždenný pracovný čas) stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmych dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Tento článok ukladá členským štátom opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantuje právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré im vyplýva priamo z práva EÚ. Súdny dvor EÚ (ďalej len „ESD“) súčasne spresnil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času ktorá v spojení s ich „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Poukázal na rozhodnutia SDEÚ vo veci C-429/09 G. Fuß tykajúcej sa

pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov, vo veci C-437/05 J. Vorel tykajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku a vo veci C-397/01 Pfeiffer týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskych záchranárov. Je zrejmé, že podľa SEÚD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka. V dôsledku toho kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi (rozsudok SDEÚ C-14/04, Dellas, bod. 48,58). Uvedené rozsudky SDEÚ potvrdzujú, že členské štáty EÚ nemôžu jednostranne určovať rozsah pôsobnosti čl. 6 písmena b) smernice tak, žeby 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne by ho určitým spôsobom svojvoľne porušovali. Akákoľvek vnútroštátna právna úprava členského štátu, ktorá umožňuje aby bol týždenný pracovný čas dlhší ako 48 hodín vrátane pracovnej pohotovosti na pracovisku je v rozpore s požiadavkami čl. 6 písmeno b) smernice (bod 100 rozsudku ESD C-397/01, Pfeiffer). Napriek tomu, že príloha č. 4 k ZoHaZZ uvádza, že do jeho znenia bola prebratá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4.11.2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, znenie jeho príslušných ustanovení túto skutočnosť nepotvrdzuje. V okolnostiach prípadu žalobcu je potrebné uviesť, že žiadne ustanovenie ZoHaZZ nepotvrdzuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva. Zákon o hasičskom zbore ako právna úprava lex specialis sa odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD (a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje vo svojom odseku 2). Zákonník práce sa však na právnu kvalifikáciu pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Ďalším nedostatkom zákona o ZoHaZZ je, že zo smernice 2003/88/ES nepreberal ustanovenia jej čl. 6 písmeno b) stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín napriek tomu, že podrobne definuje termíny služobná doba, služobná pohotovosť spôsoby ich finančného ohodnotenia a pod. Uvedené pochybenia v Zákone o hasičskom zbore nemajú len abstraktný význam, keďže podľa práva EÚ takáto úprava je na ujmu jeho príslušníkom, pretože im spôsobuje škodu, náhrady ktorej sa môžu domáhať pred vnútroštátnymi súdmi. Služobnú pohotovosť hasičov ZoHaZZ nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva v dôsledku čoho dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu. Takáto úprava nie je v súlade s čl. 2 (definícia pracovného času) ako aj čl. 6 ods. 2 písmeno b) smernice (48 hodinový týždenný pracovný čas) Slovenskou republikou ako členským štátom EU a zakladá jej povinnosť na náhradu škody takto postihnutým jednotlivcom v rámci a prostredníctvom súdnych konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Skutočnosť, že týždenný pracovný čas hasičov prekračuje 48 hodín žalobca dokumentuje listinami o týždennej dochádzke ktoré sú priložené k tejto žalobe. Transpozícia smerníc nie je samoúčelná, nakoľko jej prostredníctvom sa do vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov EÚ vnášajú požiadavky únioového práva a dosahuje výsledok požadovaný únioým zákonodarcom. Správnosť prebratia smerníc v súlade s požiadavkami únioového zákonodarcu na prvom mieste potvrdzuje samotná prax uplatňovania jej pravidiel ustanovení prostredníctvom vnútroštátnych preberacích zákonov t.j. v danom prípade ZoHaZZ. Vo veci žalobcu výsledok jeho uplatňovania nie je v súlade s únioou požiadavkou 48 hodinového týždenného pracovného času pre členov hasičského a záchranného zboru SR a jeho prostredníctvom sa nezaručuje plná účinnosť únioového práva na území Slovenskej republiky, čo je v rozpore s čl. 4 Konsolidovaného znenia Zmluvy o európskej únii z r. 1992. Nie je preto možné v žiadnom prípade tvrdiť, že prebratie smernice 2003/88/ES do ZoHaZZ v znení neskorších predpisov, je v súlade s únioým právom, pokiaľ sa jeho uplatňovaním jej nedosahuje stav požadovaný smernicou. Čl. 6 písmeno b) smernice ukladá členským štátom povinnosť dosiahnuť určený výsledok, ktorý nie je obmedzený žiadnou podmienkou a fixuje stanovenie hranice týždenného pracovného času na 48 hodín vrátane nadčasov. Vzhľadom na túto formuláciu SDEÚ vo veci C-429/09, G.Fuß uviedol, že čl. 6 písmeno b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok (bod 35), keďže priznáva priamo jednotlivcom právo, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ide o právo na to, aby v členskom štáte EÚ priemerný týždenný čas pracovníka neprekračoval týždennú hranicu 48 hodín. V zmysle uvedeného rozhodnutia SDEÚ má preto aj žalobca pracujúci v HaZZ SR právo dovolávať sa porušenia čl. 6 písmeno b) smernice voči žalovanému v dôsledku toho, že jeho pracovná (služobná) pohotovosť sa nezapočítava do týždenného pracovného času, pričom jej nezapočítanie má za následok, že žalobca pracuje týždenne dlhšie ako 48 hodín čím dochádza k porušeniu jeho práva podľa čl. 6 písmeno b) smernice. SDEÚ v prípade C-429/09 G. Fuß výslovne potvrdil, že : „...pracovník ktorý ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora odpracoval týždenný pracovný

čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v čl. 6 písmeno b) smernice 2003/88 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia...“ (ods.1 výrokovej časti rozsudku). Pokiaľ ide o uplatnenie práva na náhradu škody ako aj spôsob jej výpočtu, smernica neobsahuje ustanovenia tykajúce sa samotného procesu náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva EÚ v tejto oblasti, je na vnútroštátnom práve každého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi v dôsledku porušenia právnej normy EÚ má byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a tiež aby definovalo pravidlá tykajúce sa spôsobu a výpočtu tejto náhrady. Rozsudky ESD sa v tejto súvislosti obmedzujú na formulovanie zásad, ktoré je potrebné rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia práva EÚ. Pokiaľ sa jedná o rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ jednotlivcovi táto musí byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho únionových práv. V rozsudku vo veci C-46/93 (Brasserie du Pécheur, bod 82) SÚD zdôraznil, že vnútroštátny súd sa v konaní o náhradu škody musí osobitne zabezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie), ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhrady škody poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb vychádzajúcich z vnútroštátneho práva (bod 95 citovaného rozsudku). V dôsledku toho musí každý člensky štát vo vzťahu k nárokom na náhradu škody, ktoré majú základ v práve EÚ napraviť následky spôsobenej škody podľa svojho vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné ako podmienky tykajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity) (k tomu pozri rozsudok SDEÚ C-524/04, Test Claimant, bod 123). Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či boli naplnené únionové podmienky vzniku zodpovednosti členského štátu. V zmysle stabilizovanej judikatúry ide konkrétne o to, či cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, či porušenie takejto normy bolo dostatočne závažné a či medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť (C- 429/09, Fuß, bod. 47, C-118/08, Trasportes Urbanos y Servicious Generales, bod. 30). SDEÚ v tejto súvislosti uviedol, že tieto tri podmienky musia byť splnené, ak strata alebo škoda je dôsledkom nečinnosti členského štátu, napríklad v prípade netranspozície smernice, ako aj v prípade, kedy strata alebo škoda je dôsledkom prijatia legislatívneho alebo administratívneho aktu prijatého v rozpore s komunitárnym právom bez ohľadu na to, či ho prijal samotný člensky štát alebo verejnoprávna inštitúcia právne nezávislá od štátu (C-424/97, Haim, bod 37). V tomto prípade boli splnené únionové podmienky založenia zodpovednosti Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom vnútra SR, za porušenie jeho práva garantovaného čl. 6 písmeno b) smernice, z ktorých vyplýva jeho nárok na náhradu takto spôsobenej škody. Svoje tvrdenie opiera o judikatúru ESD, predovšetkým o judikát vo veci G.Fuß (C-429/09). V tejto súvislosti SDEÚ rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tri podmienky, t.j. že 1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Uplatnenie týchto podmienok dovoľujúcich konštatovať zodpovednosť členských štátov za škody spôsobené jednotlivcom porušeniami práva EÚ musia vnútroštátne súdy vykonať podľa usmernení Súdneho dvora. Pokiaľ ide o prvú podmienku, Súdny dvor potvrdil, že čl. 6 písm. b) smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva EÚ, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. V dôsledku toho čl. 6 písm. b) smernice predstavuje právnu normu Únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, a teda čím je prvá podmienka týkajúca sa existencie únionového práva splnená. Pokiaľ ide o druhú podmienku, podľa judikatúry Súdneho dvora je porušenie práva EÚ dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. V tejto súvislosti ESD v prípade G. Fuß výslovne potvrdil, že nedodržanie požiadaviek upravených v čl.6 písm. b) smernice bolo zjavným porušením judikatúry Súdneho dvora a musí sa považovať za dostatočne závažné porušenie práva EÚ, a preto je vo veci samej splnená aj druhá podmienka, nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody (bod 58 rozsudku). Napokon pokiaľ ide o tretiu podmienku vzniku zodpovednosti, t.j. existenciu priamej príčinnej súvislosti, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či existuje takáto priama príčinná súvislosť medzi porušením čl.6 písm. b) smernice a škodou, ktorá jednotlivcovi vznikla v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý mal nárok, ak by bol

maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením. Vychádzajúc z uvedeného žalobca tvrdí, že v jeho prípade došlo k splneniu troch podmienok založenia zodpovednosti Slovenskej republiky, za porušenie jeho práva podľa čl.6 písmeno b) smernice, a teda k legitímnemu uplatneniu jeho nároku na náhradu takto vzniknutej škody pred slovenským súdom. Náhrada škody členským štátom spôsobená jednotlivcom porušením ich práva podľa musí byť primeraná vzniknutej škode. V prípade neexistencie ustanovení práva EÚ v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ktorý odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v čl. 6 písm. b) smernice, v dôsledku porušenia právnej normy EÚ, mu bude uhradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením, a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Pokiaľ sa jedná o praktické uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej porušením úniového práva fyzickej osoby ako aj spôsob jej výpočtu, samotná smernica neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení a ani stanovenia jej výšky. Rozsudky SDEÚ sa obmedzujú len na formulovanie zásad, ktoré treba rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej jednotlivcom v dôsledku porušenia ich práv garantovaných právnym poriadkom EÚ. Pokiaľ ide rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ jednotlivcovi, táto má byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu úniových práv. Podľa judikatúry SEÚD tykajúcej sa priamo škôd vznikajúcim hasičom pre nerešpektovanie 48 hodinovej pracovnej doby podľa smernice 2003/88/ES treba pod škodou rozumieť: „škodu ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený čl. 6 písmeno b) smernice 2003/88/ES dodržaný“ (bod 59 rozsudku SDEÚ vo veci C 429/09 G.Fuß). V tejto súvislosti uvádza čl. 2 bod 5 Preambuly smernice č. 2003/88/ES, že pojem „odpočinok" znamená, že pracovníci by mali mať primeraný čas odpočinku, trvanie ktorého sa musí vyjadriť v jednotkách času. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je tiež potrebné zaviesť „maximálnu hranicu týždenného pracovného času“. V okolnostiach prípadu žalobcu preto treba za primeraný odpočinok v zmysle smernice považovať taký, ktorý by mal nasledovať po 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe zahrňujúcej jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Dlhodobé nerešpektovanie takto určeného úniového týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES sa tiež môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie a tiež na ich celkovú fyzickú a/alebo morálnu integritu. Preambula prvej smernice Rady 93/104/ES z 23.11.1993, ktorá sa týka niektorých aspektov organizácie pracovnej doby v tejto súvislosti zdôrazňuje, že: „v záujme zaistenia bezpečnosti a zdravia pracovníkov spoločenstva im musí byť poskytnutá minimálna denná, týždenná ročná doba odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je tiež potrebné zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času“. Preambula platnej smernice 2003/88/ES, okrem potvrdenia uvedeného záväzku členských štátov, tiež špecifikuje že: „...dlhé doby nočnej práce môžu poškodiť zdravie pracovníkov a ohroziť bezpečnosť na pracovisku ...“ a tiež, že: „...treba obmedziť trvanie nočnej práce vrátane nadčasov...“ (body 7 a 8 Preambuly). Odpočinok pracovníka by mal byť „dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie...“ (bod 9 Preambuly). Analýza slovenského právneho poriadku potvrdzuje neexistenciu osobitnej právnej úpravy obsahujúcej náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením úniových práv jednotlivcov a ani pravidlá, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu (škoda vzniknutá v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok v prípade rešpektovania jeho 48 hodinovej týždennej pracovnej doby), ako aj z podmienok jej uplatnenia je v slovenskom právnom poriadku možno použiť pravidlá tykajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe ktorá podľa §§ 11- 13 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho úniového práva. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj úniové právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemateriálnej ujmy (čl. 82 Nariadenia EU č. 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov). V dôsledku toho možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa úniového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonnú možnosť jej úhrady v peniazoch umožňuje § 13 ods.2 OZ, pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti. Ustanovenia § 13 ods.2 OZ iba demonštratívne uvádza prípady, kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovú ujmy v peniazoch. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby

a jej vážnosti v spoločnosti (rozsudok NS ČR 30Cdo 2304/99). Podmienky uplatnenia vnútroštátnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa OZ sú v zásade identické s tými, ktoré sú obsiahnuté v režime úniovej zodpovednosti, nakoľko sa rovnako predpokladá existencia zásahu spôsobilého objektívne vyvolať nemajetkovú ujmu, ďalej že musí ísť o zásah neoprávnený (v rozpore s objektívnym právom) a napokon že musí existovať príčinná súvislosť medzi uvedenými podmienkami. Povaha konania o náhradu nemajetkovej ujmy spĺňa požiadavky zásad úniového práva na rovnocennosť s prihliadnutím na náhrady poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb opierajúcich sa o vnútroštátne právo, ako aj efektivity, nakoľko nejde o konanie, ktoré by prakticky znemožňovalo alebo nadmerne sťažovalo získanie náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie úniového práva jednotlivca pred vnútroštátnym súdom. Vzhľadom na procesnú absenciu ako úniovej tak aj špeciálnej vnútroštátnej právnej úpravy by sa mal postup súdu v konaní o náhradu škody spôsobenej žalobcovi porušením úniového práva spravovať existujúcimi vnútroštátnymi pravidlami, t.j. že súd priznáva peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, na základe vlastnej úvahy a pri zohľadnení okolností prípadu. Do úvahy je potrebné brať primeranosť takto poskytovanej náhrady, ktorou sa má zabezpečiť účinné zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy.
2. Žalovaný sa k žalobe vyjadril podaním zo dňa 3.7.2023, v ktorom uviedol, že rozsah pôsobnosti smernice 2003/88/ES (ďalej len „smernica“) je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 1 smernice 89/391/EHS a negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Teda smernica sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času sa predmetná smernica na služobný pomer príslušníkov HaZZ nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené. Štátnu službu príslušníkov HaZZ, vykonávajúcich zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom predmetná štátna služba vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov (napr. v systéme sociálneho zabezpečenia, prísnej subordinácii a pod.). Úlohy, ktoré príslušníci HaZZ plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného HaZZ, subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Žalobca si nesprávne vykladá pôsobnosť smernice. Rozsah pôsobnosti smernice stanovuje čl. 1 ods. 3, podľa ktorého smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle čl. 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté čl. 14, 17, 18 a 19 smernice 89/391/EHS. Smernica 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 stanovuje, že smernica 89/391/EHS sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo pre určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Ide o exemplifikatívny a nie taxatívny výpočet činností, ktoré možno označiť ako osobitné činnosti verejných služieb. Štátna služba príslušníkov HaZZ, ktorí vykonávajú aj zásahovú činnosť charakteristickú nerovnomerným rozvrhnutím služieb s nariadenou služobnou pohotovosťou má charakter osobitnej činnosti služieb civilnej ochrany. Z tohto dôvodu žalobcovi nemohla vzniknúť škoda, nakoľko ustanovenia smernice sa na neho nevzťahujú a teda nie je splnený základný predpoklad zodpovednosti za škodu. Z § 12 zákona č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva, § 3 ods. 1, 2 ZoHaZZ, § 8 ods. 1, § 12 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme vyplýva, že príslušníci HaZZ vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranárskych činností. Činnosti vykonávané príslušníkmi HaZZ pri zásahovej činnosti so tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa smernica nevzťahuje. Keďže príslušné ustanovenia smernice sa na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi nemohla vzniknúť žiadna škoda.
3. V bode III žalovaný poukázal na nedostatok pasívnej vecnej legitimácie žalovaného. Žalobu pre nestransponovanie smernice, resp. pre nesprávnu transpozíciu smernice môže podať: 1. Európska Komisia na Súdny dvor Európskej únie (ďalej len ako „SDEÚ“), 2. fyzická/právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t.j. došlo k porušeniu/poškodeniu jej práv, a to na vnútroštátny súd členského štátu Európskej únie. Žalobca nezažaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre HaZZ, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného, teda v jeho pasívnej vecnej legitimácii. Ak mal žalobca za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad smernicou povolený limit, mal upozorniť svojho nadriadeného v súlade s § 69 ods. 4 ZoHaZZ a žiadať, aby mu táto nebola určovaná. Žalobca za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti, vrátane tých hodín, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonané nad limit určený smernicou, mu boli riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno. Ak má žalobca za to, že smernica nebola v jeho prípade správne

použitá, žalovaný namieta nedostatok svojej pasívnej vecnej legitimácie z dôvodu, že táto nie je daná. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody musí medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. HaZZ) rozlišovať. Slovenská republika a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sú dva samostatné a nezávislé subjekty právnych vzťahov, preto nie je možné dospieť k inému záveru než, že posúdenie ich zodpovednosti za prípadný vznik škody ako dôsledok výkonu určitých práv, nie je možné zamieňať. S ohľadom na zamieňanie Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky je tu ďalší dôvod nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného.
V bode IV. vyjadrenia sa žalovaný venoval transpozícii relevantných článkov smernice 2003/88/ES.
V bode V. sa žalovaný venoval nároku na náhradu škody. Čl. 6 smernice je spomenutý v čl. 17 ods. 1 smernice, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Žalovaný poukazuje aj na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné uplatnenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva Európskej únie. Tieto podmienky sú definované nasledovne: 1.) cieľom porušenej právnej normy Európskej únie je priznať jednotlivcom práva, 2.) porušenie práva je dostatočne závažné a 3.) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. V prvom rade žalovanému nie je zrejmé ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca odmeňovaný. Počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Rovnako pri takto nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca, t.j. žalobcu. To znamená, že v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Znamená to, že žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Pokiaľ súd dospeje k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. K tomu žalovaný citoval bod 84 a 85 rozsudku súdneho dvora v spojených veciach C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pecheur. V zmysle rozhodnutia Súdneho dvora C- 46/93 Brasserie du Pecheur (bod 84) by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalobca žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti, považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musia znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudky Mulder a i / Rada a komisia, C-104/89 a C- 37/90). Žalobca však žiadnym spôsobom neprejavil svoju nevôľu so súčasným stavom, čím by mohol obmedziť rozsah škody, ktorú mu mal žalovaný spôsobiť. Žalobca si svojou žalobou uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenú nesprávnou transpozíciou smernice do slovenského právneho poriadku. Žalobca neuvádza konkrétne skutočnosti, čím a aká škoda mu bola spôsobená. Právna úprava plánovania služobného času žalobcu je obsiahnutá v ustanoveniach § 85 - 94 ZoHaZZ. Služobné dni žalobcu sú vopred plánované. S plánovaným rozvrhom služobného času je žalobca každý mesiac oboznámený najneskôr tri dni pred začiatkom nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Žalobca počas svojho pôsobenia v HaZZ nijakým spôsobom nenamietal rozvrh služobného času a teda žalovaný má za to, že svoj súhlas s rozvrhnutím služobného času vyjadril aj konkludentne tak, že konal podľa plánovaného rozvrhnutia služobného času, na výkon práce sa vždy riadne a včas dostavil a služobný úrad nemal pochybnosti o tom, že s takýmto rozvrhnutím služobným časom súhlasí. Z výpočtov predložených žalovaným vyplýva, že po zohľadnení „korekcie“ dĺžky sledovaných referenčných období nedošlo k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času v rámci referenčného obdobia v zmysle smernice v žiadnom z referenčných období, s výnimkou jedného referenčného obdobia v tabuľke č. 5 , pričom išlo o prekročenie o 1,09 hodiny. Z rozhodnutia Súdneho

dvora Európskej únie vo veci C-742/19 (bod 98) vyplýva, že čl. 2 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa doba, ktorú príslušník strávi zdržiavaním sa na svojom útvare počas služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom nevykonáva skutočnú prácu, odmeňovala iným spôsobom ako doba štátnej služby, počas ktorej tento príslušník plní služobné úlohy. Žalovaný podotýka, že samotný žalobca ani netvrdí v žalobe, že by tento zásah sa negatívne odrazil napr. v medziľudských vzťahoch či to, že by mal negatívny dopad na jeho zdravotný stav. Žalobca v žalobe žiadnym spôsobom nepreukázal, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. Žalovaný opakovane uvádza, že žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a napriek tomu mu zamestnávateľ vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t. j. nielen za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii. Zároveň z Kolektívnych zmlúv vyplývajú pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru viaceré výhody medzi ktoré patrí aj zvýšenie dovolenky nad rozsah ustanovený zákonom č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce. Žalobca ďalej opiera svoju žalobu aj o rozsudok SD vo veci Günter Fuß, pričom tvrdí, že ide o skutkovo a právne identickú vec, aká je predmetom tohto sporu. S týmto tvrdením však nemôžeme súhlasiť, nakoľko v danom prípade išlo o mestského hasiča, ktorého výkon služby sa značne odlišuje od príslušníka HaZZ, ktorého zriaďovateľom je štát, pričom príslušníci HaZZ požívajú rozsiahle výhody a osobitný systém sociálneho zabezpečenia. Žalovaný poukázal aj na rozhodnutie Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 8C/25/2017-216 zo dňa 23.12.2019 v rovnakej právnej veci potvrdené rozhodnutím odvolacieho súdu, a to rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 15Co/6/2020-313 zo dňa 24.11.2020. Žalovaný má za to, že čo sa týka posúdenia, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva nad maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období. V neposlednom rade žalovaný upozorňuje na to, že žalobca pri vzniku služobného pomeru akceptoval všetky podmienky, ktoré sa vzťahujú na výkon štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v zmysle ZoHaZZ. Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že žalobca vedel o všetkých podmienkach výkonu služby a nikdy nedošlo k tomu, že by tieto podmienky namietal, a ani nikdy nepožiadal o ich vysvetlenie a ani iným spôsobom sa nedomáhal svojich práv, a rovnako nikdy neprišlo zo strany žalobcu k námietkam, ako sú jeho služby plánované. Rovnako žalobca nevyužil svoje právo v zmysle § 69 ods. 1 písm. g) ZoHaZZ.

Určenie prípadnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy je na zvážení súdu, avšak výšku nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje vo výške 10.000,- Eur, žalovaný považuje za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmou žalobcu podľa nášho názoru neporovnateľne vyššia. Žalovaný citoval názor ESĽP v rozhodnutiach Público-Comunicacáo Social, S. A. v. Portugalsko, Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko. Podľa uznesenia NS SR sp. zn. 4Cdo/19/2020, určenie výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pritom nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá nepodlieha žiadnemu hodnoteniu, naopak jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku. Hoci výšku nemajetkovej ujmy súd určuje voľnou úvahou, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojvoľnú. Žalobca ani do tohto momentu neodôvodnil výšku požadovanej peňažnej náhrady, pretože neuviedol v čom tento „údajný neoprávnený“ zásah spočíval. Nestačí totiž, aby zásah mohol vyvolať určitú reakciu, ale musí aj konkrétnu reakciu v živote fyzickej osoby, čo v prípade žalobcu nie je žiadnym spôsobom preukázané. Chýbajúce skutkové tvrdenia nie je možné nahradiť odvolávaním sa na rozhodovaciu činnosť iných súdoch v obdobných prípadoch. Vzhľadom na to, že ide o osobnostné práva, je potrebné nemajetkovú ujmu posudzovať v každom jednom prípade individuálne. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) možná v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdala postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencie závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Žalovaný má za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy, ktorú žalobca požaduje. Žalovaný má za to, že žalobca ani do tohto momentu konania nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mala byť spôsobená žalobcovi. Žalovaný ďalej na podporu svojho právneho názoru ohľadne priznania nároku na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy poukázal na rozhodnutia súdnych autorít Slovenskej republiky: rozsudok

Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/94/2020 zo dňa 30.6.2021, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/159/2019 zo dňa 27.5.2020 (bod 19 až 23), rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Co/192/2019-310 zo dňa 29.10.2019 (bod 45).

4. Žalobca v replike zo dňa 23.8.2023 uviedol, že žalovaný argumentoval tým, že pôsobnosť uplatňovania smernice 2003/88/ES je upravená nielen v jej čl. 2 ods. 1 a 2 ale na základe odkazu ods. 3 čl. 2 aj príslušnými ustanoveniami Smernice 89/391/EHS. Na základe takéhoto prístupu žalovaný poukázal na čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS v dôsledku čoho došiel k záveru, že štátnu službu príslušníkov HaZZ vykonávajúcich zásahovú činnosť možno: „jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie Smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri prácu v zmysle jej čl. 2 ods. 2. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov HaZZ vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov. Nakoľko smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov HaZZ v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Opierajúc sa o túto argumentáciu žalovaný došiel k záveru, že nakoľko hasiči sa podieľajú aj na civilnej ochrane obyvateľstva Smernica 2003/88/ES sa na nich nemôže vzťahovať a preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda. Významom a výkladom čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky SDEÚ výklad ktorých je všeobecne záväzný s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. Žalobca citoval prípad Pfeiffer C-397/01, bod. 53 a 55), uznesenie SDEÚ prijaté vo veci C-52/04 (bod.57) a vec C-518/15 R.Matzaka (bod 27). Tieto závery sú potvrdené aj samotnou smernicou 2003/88/ES, ktorá v čl. 17 ods. 3 bode iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. V tejto súvislosti možno uviesť, že slovensky zákonodarca rozhodol, že smernica bude transponovaná do ZoHaZZ, čo výslovne potvrdzuje jeho príloha č. 4 v bode 6. Žalobca tvrdí, že niektoré ustanovenia ZoHaZZ sú rozpore so smernicou, pretože ich uplatnením sa negarantuje 48 hodinová pracovná doba pre hasičov. Na podporu svojho tvrdenia, že smernica bola riadne transponovaná do ZoHaZZ žalovaný popisuje (cituje) akým spôsobom sa viaceré jej ustanovenia (vrátane čl. 2 ods. 1) premietli do ZoHaZZ, a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo má za to, že transponovanie smernice bolo správne. Takýto výklad však nespĺňa požiadavky únioového práva, nakoľko je len formálny a nedosahuje sa ním smernicou požadovaný výsledok, t.j. zabezpečenie 48 hodinového priemerného služobného času pre príslušníkov HaZZ. Žiadne ustanovenie ZoHaZZ nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto smere sa ZoHaZZ ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru SDEÚ. Zákonník práce sa však v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Skutočnosť, že podľa ZoHaZZ pracovnú pohotovosť hasičov zákonodarca nekvalifikuje ako súčasť ich služobného času tiež výslovne potvrdzujú jeho viaceré ustanovenia: § 85, § 92, 86 ods. 2, z ktorých vyplýva, že služobná pohotovosť podľa ZoHaZZ sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby“ a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase.“ Ustanovenie § 92 ZoHaZZ výslovne potvrdzuje že služobný úrad môže nariadiť alebo s dohodnúť s pracovníkom aby sa mimo rámca rozvrhu služobného času a po vopred určený rozvrhnutia služobného času. Takto nariadená služobná pohotovosť preto nie je výkonom štátnej služby nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. § 122 ZoHaZZ potom spresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby „takéto vykonanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ (ods. 2) a § 91 ods. 1 tiež uvádza, že : „Štátnou službou nadčas je aj služba ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. V tejto súvislosti treba upozorniť na to, že smernica neupravuje žiadnu „prechodnú“ kategóriu medzi pracovným časom a časom odpočinku (C- 437/05,Vorel, bod 25,C-258/10, bod.43) ako ZoHaZZ vo forme služobnej pohotovosti hasiča na pracovisku. V dôsledku toho by bolo požiadavke smernice možné vyhovieť len vtedy, ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času, čo však zákon nestanovuje. Po takto definovanom pracovnom čase má hasič právo na odpočinok (čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice) To, že pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku je potrebné považovať za súčasť jeho pracovnej doby, potvrdzuje aj judikatúra SDEÚ, ktorej sa žalobca v ďalšom texte venoval. Rovnako ako v prípade čl. 2 ods. 1 smernice aj v prípade jej čl. 6 žalovaný iba popisuje (cituje) akým spôsobom sa viaceré ustanovenia smernice 2003/88/ES (čl. 6, 16, 17) premietli do ZoHaZZ, a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo, má za to, že „dotknuté právne predpisy transponovali čl. 6 Smernice správne“. Žalovaný sa konkrétne zaoberá jednak tzv. referenčným obdobím, ktoré v súlade s čl. 16 písmeno b) smernice môže štát pre uplatňovanie čl. 6 smernice (maximálny týždenný pracovný čas) stanoviť na

dobu presahujúcu štyri mesiace, pričom podľa čl. 17 ods. 3 písmeno iii) a pre protipožiarne služby môže toto referenčné obdobie dokonca predĺžiť. Podľa § 86 ods. 2 ZoHaZZ je nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas hasičov aplikovaný v rámci šesť mesačného referenčného obdobia. Hoci žalovaný sa pomerne podrobne zaoberá zákonnou úpravou služobnej doby v rámci referenčného obdobia, nereaguje na kľúčový problém, t.j. či aj počas referenčného obdobia sú štáty povinné garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa čl. 6 písmeno b) smernice. Žalobca tvrdí, že tento záväzok platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu, nakoľko žiadne ustanovenie smernice nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa čl. 6 písmeno b) smernice. V dôsledku toho ak štát nie je schopný zabezpečiť 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas v rámci stanoveného preferenčného obdobia, dostáva sa do rozporu s požiadavkou čl. 6 písmeno b) smernice. Na základe argumentácie žalobcu ako aj z vybranej judikatúry SDEÚ vyplýva, že ZoHaZZ nesprávne transponoval smernicu. Je tomu tak z toho dôvodu, že za súčasť pracovnej (služobnej) doby hasičov nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku čo je v rozpore s čl. 2 ods. 1 a 2 smernice.

5. Žalovaný v duplike zo dňa 25.8.2023 zotrval na svojom predchádzajúcom vyjadrení v časti výkladu predmetnej smernice vo vzťahu k nároku na náhradu škody. Žalovaný sa naďalej s uplatneným nárokom žalobcu nestotožňuje a požadoval od tunajšieho súdu, aby žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

6. Súd vo veci nariadil pojednávanie, na ktorom sa zúčastnili obe strany sporu. Žalobca na pojednávaní uviedol, že trvá na podanej žalobe v celom rozsahu tak, ako bola súdu doručená, ako aj na všetkých písomných vyjadreniach. Žalobca vypovedal, že v hasičskom zbore pracuje 6 rokov na Okresnom riaditeľstve v Rožňave na funkcii technik - strojník. Jeho smena začína o 7.00 hod. ráno a trvá 24 hodín do 7.00 hod. ráno ďalšieho dňa. Pričom od 22.00 hod. do 6.00 hod. rána je pohotovostná služba a od 7.00 do 22.00 hod. je výkon smeny. Po týchto 24 hodinách má 48 hodín voľna. Z toho 12 hodín je takých, počas ktorých nemôže byť zvolaný. V prípade mimoriadnej situácie to môže byť skrátené na 8 hodín. Počas tých ďalších 24 hodín môže byť žalobca zvolávaný v prípade pohotovosti, mimoriadnej udalosti alebo na nejaké školenia a výcviky. Čiže nie vždy je to 48 hodín oddychu, závisí to od situácie. Čo sa týka tých 48 hodín alebo aj výkonu služby, tak rodinné oslavy sa mu musia prispôsobovať, aby bol na tej oslave. Nie vždy si žalobca vie zobrať voľno v práci, tak vtedy sa osláv nezúčastňuje. Tak isto vzťah, ktorý mal, jeden z dôvodov rozchodu bol, že jeho priateľka nezvládala to, že bol na školeniach a výcvikoch aj v čase voľna, keď mal byť doma. Prípadne, že musel byť na telefóne a nie vždy mohli niekam ísť. Žalobca má v rámci výkonu jeho práce špecializáciu, a to strojník a pilčík. Zaradený je aj v lezeckej skupine. Čo sa týka povodňovej služby, tak isto absolvuje výcviky. Čo sa týka píl, tak tam je každý rok preškolenie, tak isto záchrana z výšok, výcviky na Lešti a prvá pomoc. Tieto preškolenia a výcviky sú nariaďované na dni voľna pred smenou. Žalobcu považuje oddych, ktorý má počas tých 48 hodín, za nedostatočný. Potreboval by viac, keď sa chce stretávať s priateľmi, rodinou. Žalobca má rodičov. Mama bola operovaná na karpálne tunely pred 2 rokmi. Otec si nemohol brať vždy voľno, takže s ňou po doktoroch, na operáciu a na kontroly chodil on. Času na známych alebo na koníčky zostáva žalobcovi menej, lebo musí chodiť na tie výcviky. Ďalšia vec je pohotovosť, takže toho času je menej na stretávanie s priateľmi. Zdravotný stav žalobcu je v poriadku, ale veľakrát sa pristihne napr. v Tescu, keď je nejaká hláska, ide o rovnaký tón ako keď majú vyhlásenie poplachu, že je na chvíľku v strese. Má taký reflex, že ide na ten výjazd do minúty. Občas má žalobca problém zaspať. Čas počas služobnej pohotovosti môžu tráviť v odpočinkovej miestnosti, ale nakoľko musí byť výjazd do minúty, stále čaká čo sa stane. Človek síce je v odpočinkovej miestnosti, ale neoddýchne si tak akoby bol doma. Musí byť stále pripravený. Na otázku zástupkyne žalovaného, aké je vybavenie takej odpočinkovej miestnosti a či zvykne v nej spávať, žalobca uviedol, že sú tam postele, stolička, stôl. Spávať nezvykne, nie je to ako doma, je tam stále ten stres. Ľudia chodia hore - dole po chodbách. Na otázku zástupkyne žalovaného, v čom pociťuje žalobca najviac ujmu, ako by ten čas, ktorý je údajne prekračovaný, ako by ho trávil, žalobca uviedol, že by sa mohol viac stretávať s priateľmi a rodinou. Po dohode s právnym zástupcom sa žalobca rozhodol túto ujmu ohodnotiť sumou 10.000,- Eur. Na otázku zástupkyne žalovaného, či pred nástupom do práce bol žalobca oboznámený s tým, ako bude prebiehať rozloženie pracovného času, žalobca uviedol, že áno.

7. Žalovaný na pojednávaní uviedol, že rovnako v plnej miere poukazuje na svoje písomné vyjadrenia, ktoré boli tiež pomerne obsiahle a výstižné. Navyše všetkého uvedeného požadoval V prípade vyhovenia žalobe žalovaný požadoval o predlženie lehoty na plnenie na 15 dní. Žalovaný vo svojom záverečnom

návrhu zotrval na svojich vyjadreniach, trval na tom, že nebola preukázaná nemajetková ujma a žiadal žalobu zamietnuť.

8. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu a oboznámením sa s listinnými dôkazmi založenými v spise a zistil nasledovný skutkový stav.

9. Z tabuľkového prehľadu za obdobie od 04/2020 do 02/2023 súd zistil, že žalobca v sledovanom období pravidelne odpracoval nad povolený limit práva EÚ hodiny služobnej pohotovosti nezapočítané do fondu pracovného času. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru, ktorý vykonáva stálu štátnu službu na Okresnom riaditeľstve HaZZ v Rožňave, Hasičskej stanici Dobšiná. Žalobca minimálne od apríla 2020 do februára 2023 pracoval na zmeny, teda vykonával službu 16, resp. 16,5 hodiny a následne na to nadväzovala pracovná pohotovosť v trvaní 7, resp. 7,5 hodiny, počas ktorej bol v mieste výkonu služby k dispozícii zamestnávateľovi pripravený na prípadný zásah. Celkový čas, počas ktorého bol žalobca k dispozícii počas jednej zmeny vrátane služobnej pohotovosti, bol 24 hodín.

10. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd právne uzatvára :
Podľa čl. 7, druhá, tretia veta Ústavy SR, právne záväzné akty európskych spoločenstiev a európskej únie majú prednosť pred zákonmi SR. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa článku 120 ods. 5.

11. Podľa čl. 144 ods. 1 Ústavy SR, sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí, a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

12. Podľa § 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj CSP), súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

13. Minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času ustanovuje smernica európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len smernica).

14. V čl. 1 bod 2 smernica rieši a) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas, b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

15. Čl. 1 bod 3 smernice sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti verejné a súkromné v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté čl. 14, 17, 18 a 19 tejto smernice.

16. Podľa čl. 2 ods. 1 smernice, pracovný čas je akýkoľvek čas počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť, alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou.

17. Podľa čl. 6 písm. b) smernice, členské štáty prijmú opatrenia na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

18. Podľa čl. 16 písm. b) smernice, členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce 4 mesiace.

19. Štátnu službu a právne vzťahy, ktoré súvisia so vznikom, zmenami a so skončením štátnej služby príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a príslušníkov Horskej záchrannej služby, upravuje zákon č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore v platnom znení (ďalej len ZoHaZZ).

20. Podľa § 85 ods. l ZoHaZZ, služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

21. Podľa § 85 ods. 2 ZoHaZZ, služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

22. Podľa § 86 ods. 1 a 2 ZoHaZZ, služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby aj na ňu bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

23. Podľa § 91 ods. 1 ZoHaZZ, štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.

24. Podľa § 91 ods. 3 ZoHaZZ, v kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

25. Podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ, služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

26. Podľa § 97 ods. l písm. h) ZoHaZZ, ako vykonávanie štátnej služby sa posudzuje čas náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok.

27. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

28. Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo je vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

29. Súd sa v prvom rade musel vyporiadať s obranou žalovaného a s jeho námietkami ohľadom pasívnej vecnej legitimácie, nesplnenia procesných podmienok konania a nedôvodnosti žaloby.

30. Nárok na náhradu škody odôvodňoval tým, že Slovenská republika neprevzala resp. prevzala nesprávne do vnútroštátnej úpravy čl. 6 písm. b) predmetnej smernice vo vzťahu k úprave pracovného času hasičov, ktorý predmet sporu sa nepochybne dotýka práva Únie. Vzťah úniového a vnútroštátne práva sa riadi zásadou prednosti a priameho účinku, ktoré zásady sú povinné rešpektovať aj vnútroštátne súdy v zhode s čl. 7 ods. 2, 5, čl. 144 Ústavy SR, ako aj čl. 3 CSP. V zmysle uvedeného je súd viazaný medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Právo na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie patrí medzi všeobecné zásady komunitárneho práva vyplývajúce priamo z judikatúry SDEÚ bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu, a odráža základné vlastnosti komunitárneho práva - zásadu prednosti a priameho účinku, ako aj povinnosť vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex officio. Judikatúra SDEÚ vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade pacta sunt servanda vyjadrenej v čl. 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, alebo ohroziť reálny účinok komunitárneho práva. Slovenská republika v zastúpení Ministerstva vnútra SR predstavuje garanta riadnej transpozície smernice Európskej únie do slovenského právneho poriadku, pokiaľ ide o nezarátanú tiež pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nespráva transpozícia smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Naplnením vymenovaných predpokladov zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu, vzniká poškodenej fyzickej alebo právnickej osobe nárok na náhradu škody, o ktorej rozhoduje vnútroštátny súd.

31. Žalovaný namietal nedostatok pasívnej vecnej legitimácie. Žalobca svoj nárok na náhradu škody odvodzuje z porušenia úniového práva (nedodržanie 48 hodinového týždenného pracovného času, ktorý mu úniové právo garantuje) a nie z dôvodu, že smernica č. 2003/88/ES nebola v jeho prípade správne použitá a preto je žalovaný v spore pasívne legitimovaný. Porušenia úniového práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ktorá sa vzťahuje na prípady ad 1/ porušenia práva únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc (prípad C 6/90 a 9/90 Francovich, C- 178,179 a 188 až 190/94 Dillenkofer), ad 2/ aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniovému právu (ČEZ C-115/08, Simmenthal II C 106/77), ad 3./ vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie (C 2/06 Kempter, vec C 453/00 Kühnnea Heitz), ad 4/ neprijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie (C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame). Zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, ak sú splnené tri predpoklady (bod 20 rozhodnutia C 445/06 Danske Slagterier, bod 51 rozhodnutia C 224/01 Köbler, bod 51 rozhodnutia C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame, bod 40 rozhodnutia C 6/90 a 9/90 Francovich,): 1/ porušená úniová norma priznáva právo fyzickým alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát (napr. C 524/04 Test Claimants Thin Cap), 2/ porušenie úniového práva je dostatočné závažné a 3/ medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť. O výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.
V otázkach neupravených normami komunitárneho práva, resp. judikatúrou SDEÚ v sporoch o nárokoch na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie členským štátom, sa subsidiárne použije vnútroštátne právo pri zachovaní princípu rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity). Zásada rovnocennosti znamená, že vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s úniovým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez úniového prvku s podobným predmetom, čo znamená, že dotknutý subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z úniovej právnej normy za takých podmienok, za akých by si mohol nárok uplatniť založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez úniového prvku. Zásada účinnosti - efektivity znamená, že procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá úniové právo v prospech právnych subjektov, nemôže byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznávaných úniovým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval. Z vyššie uvedeného plynie, že pokiaľ pre takto vymedzenú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava, je namieste využitie právnej úpravy obsahom a účelom najbližšej v zmysle zásad analógie iuris a analogie legis rešpektujúc princípy úniového práva. Vo všeobecnosti otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/03 Z.z., ktorý v § 4 písm. e) vymedzuje ako za škodu zodpovedný orgán konajúci v mene štátu ministerstvo, či iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice EÚ alebo v dôsledku nedodržania lehoty určenej na prebratie, vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy. Zodpovednosť štátu, za ktorý koná zákonom označený orgán je však daná len v prípade, ak existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s ktorými vznikla škoda. Sporová vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu smernice do ZoHaZZ, pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava aj jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti (§ 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona č. 315/01 Z.z vylúčil aplikáciu § 96 ods. 2 Zákonníka práce na služobné pomery hasičov). Absentujúca alebo nesprávna transpozícia smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu, ktorý je v zmysle § 9 vylúčený z pôsobnosti zákona č. 514/03 Z.z., keďže za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a), d) Ústavy SR a postup alebo výsledok postupu vlády SR pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b) Ústavy SR. Zohľadňujúc existujúcu vnútroštátnu právnu úpravu pri rešpektovaní princípov ekvivalencie a efektivity niet však prekážok, aby pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán do pôsobnosti ktorého spadá aj HaZZ, ktorý orgán bol tiež garantom právnej úpravy vykonanej ZoHaZZ. Na takomto závere o pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v konaní nič nemení ani to, ak by základ zodpovednosti štátu spočíval v nesprávnej aplikácii ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku, ktorý prípad porušenia práva Únie rovnako zakladá priamu zodpovednosť členského štátu. Táto objektívna zodpovednosť štátu tu existuje bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa

vnútroštátnych noriem nahradiť (napr. C 429/09 G. Fuß bod 46, rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19.11.2020).

32. Námietka žalovaného, aby sa na daný prípad neaplikovala smernica nebola súdom zohľadnená, pretože SDEÚ v rozsudku Fuß uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči. V bode 33 konštatuje, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia čl. 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (rozsudky z 5.10.2004 Pfeiffer a i. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98 a100, ako aj Fuß body 33 až 35 a 38). Otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov (lekárov, hasičov) riešil SDEÚ (ďalej len SDEÚ) vo svojom rozsudku C-429/09 z 25.11.2010 G. Fuß tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším "riadnym" pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Vo veci C-429/09 G. Fuß týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov SDEÚ ďalej uviedol, že: "pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle smernice 2003/88/ES". V dôsledku toho právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 Rozsudku SDEÚ C-429/09 z 25.11.2010). Vo veci C-437/05 J. Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku súdna dvor rovnako uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za "pracovný čas" v zmysle smernice 93/104/ES nezávisle od toho akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti" (bod 27 rozsudku SDEÚ vo veci 437/05 z 11.1.2007). Vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskych záchranárov (C-397/01, Pfeiffer) SDEÚ uviedol, že "...časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času" (bod 95 rozsudku SDEÚ C-397/02 z 5.10.2004). V dôsledku takého prístupu je zrejmé, že podľa SDEÚ je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Bez vplyvu na porušenie čl. 6 písm. b) smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka (rozsudok SDEÚ C-14/04, Dellas. bod 48, 58). Ďalej v bode 35 rozsudku SDEÚ C-429/09 konštatuje, že súdny dvor už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b) smernice tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (pozri rozsudky Pfeiffer a i., už citovaný bod 99, ako aj Fuß už citovaný bod 52). Okrem toho súdny dvor tiež rozhodol, že čl. 6 písm. b) smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudky Pfeiffera a i., už citovaný, body 103 až 106, ako aj Fuß, body 56 až 59). V bode 38 rozsudku SDEÚ č. C-429/09 konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník, ako je G. Fuß, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení čl. 6 písm. b) smernice voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia (rozsudok Fuß, bod 60, rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 5C/49/2018 zo dňa 15.10.2019).

33. V zmysle vyššie citovaných súdnych rozhodnutí SDEÚ tiež rozhodol, že smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely smernice nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý,

kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Vzhľadom na uvedené sú irelevantné námietky žalovaného o tom, že smernica sa nevzťahuje na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského zboru, a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Čl. 6 písm. b) smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (bod 33 až 35 vo veci C 429/09 Fuß).

34. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k názoru, že služobná pohotovosť, ktorú žalobca vykonáva nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ustanovenie § 122 ZoHaZZ potom upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, "takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas" (ods. 2) a § 91 ods. 1 ZoHaZZ tiež uvádza, že "štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2". Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 ZoHaZZ výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 ustanovenia § 103 v spojení s ustanovením § 122 ods. 1 ZoHaZZ). V konaní pritom nebolo sporné, že žalobca v posudzovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného čl. 6 písm. b) smernice, čím dochádza k porušeniu práva Únie a toto porušenie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou SDEÚ v danej oblasti. Z judikatúry SDEÚ totiž jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle smernice. Otázka súvisiaca s pojmom "pracovný čas" v zmysle smernice neponecháva priestor na akékoľvek pochybnosti o tom, že žalobca pracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) smernice a že medzi porušením čl. 6 písm. b) smernice a ujmou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času, na ktorý by mal žalobca nárok (ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný) a ktorý by mohol využiť podľa vlastnej vôle, existuje príčinná súvislosť.

35. Ak žalovaný tvrdil, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, je opätovne nutné poukázať na ustálenú judikatúru SDEÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Aj keď SDEÚ rešpektuje zásadu spoločnú právnym systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 Mulder, C-46/93 a 48/93 Brasserie duPécheur Factortame), súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti, alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 Danske Slagterier). SDEÚ vo veci C-429/09 Fuß prihliadajúc na to, že čl. 6 písm. b) smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchýliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody, najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 Fuß). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovaným pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadal zamestnávateľa o „dodržiavanie noriem komunitárneho práva“, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov, a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z

uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám úniového práva (bod 83 C-429/09 Fuß, rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19.11.2020).

36. Súd konštatuje, že žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 OZ zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe.

37. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaný, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámery normotvorcu smernice rady 89/391/EHS a tiež smernice rady 2003/88/ES. Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry SDEÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy (rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19.11.2020). Bolo na rozhodnutí žalobcu, aké právne prostriedky ochrany osobnosti použije, či mu postačí konštatovanie porušenia jeho práv, alebo sa bude domáhať stanovenia dodatočného náhradného voľna, prípadne náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z podanej žaloby mal súd za jednoznačne preukázané, že žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 10.000,- Eur. Súd sa na základe uvedeného nestotožnil s tvrdením žalovaného, že žalobca sa priklonil k udeleniu dodatočného náhradného voľna, nakoľko uvedená skutočnosť nevyplynula ani z jedného vyjadrenia žalobcu, ani zo samotnej žaloby.

38. Nemajetková ujma je taká ujma, ktorá sa premieta do psychickej sféry fyzickej osoby, a do jej postavenia v spoločnosti. Takáto ujma sa bezprostredne nepremieta do fyzickej integrity ani do majetkovej sféry fyzickej osoby. Treba ju dôsledne odlišovať od majetkovej ujmy vzniknutej ako priamy dôsledok zásahu do telesnej integrity fyzickej osoby. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu. Náhrada nemajetkovej ujmy poskytuje najúčinnejšiu občianskoprávnu ochranu osobnosti fyzickej osoby. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je právo na súkromie a rodinný život. Posúdenie výšky nemateriálnej ujmy je závislé od úvahy súdu. Súd vo svojom rozhodnutí musí uviesť dôvody, pre ktoré bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v konkrétnej výške. I keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami za ktorých k porušeniu práva došlo. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pritom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Samotná závažnosť ujmy v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným

a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd musí prihliadnuť aj na okolnosti za ktorých k porušeniu práva došlo.

39. Žalobca skutočne vykonáva náročnú prácu nad čas povolený právom únie, ktorá vyžaduje aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi. Tým dochádza k zásahu do jeho práva na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemôže venovať rodine v rozsahu v akom by chcel, ale najmä nemôže zo svojim časom voľne nakladať, nemôže sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemôže ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Právo na odpočinok je u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované, napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadovali aj nasadenie vlastného života. Súd považuje pracovnú pozíciu žalobcu za vysoko zodpovednú, rizikovú a fyzicky aj psychicky náročnú. Pri stanovení náhrady za zásahy žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život, súd prihliadal na kritéria uvedené v bode 95 rozsudku Fuß, a na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla, na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade aj na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 OZ.

40. Na náklade vyššie uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobca má nárok na primeranú finančnú náhradu vo výške 2.000,- Eur, nakoľko porušením práva Únie bolo skutočne zasiahnuté do jeho osobnostnej sféry. V prevyšujúcej časti súd žalobu žalobcu zamietol, pretože žalobca nepreukázal, že by sa tento zásah negatívne odrazil napr. v jeho medziľudských vzťahoch alebo že by mal dopad na jeho zdravotný stav. Vzhľadom na absenciu takýchto následkov súd považoval sumu 2.000,- Eur za primeranú. Zobral pritom v úvahu i skutočnosť, že žalobcovi priznanú výšku nemajetkovej ujmy súdy priznávajú v obdobných súdnych sporoch (napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 1CoPr/8/2019).

41. Súd zároveň uvádza, že v súlade s § 232 ods. 3 CSP, podľa ktorého súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu na plnenie, žalovanému určil lehotu na plnenie 15 dní, nakoľko žalobca na pojednávaní s takouto paričnou lehotou v reakcii na žiadosť žalovaného o jej predĺženie súhlasil.

42. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

43. Podľa § 256 ods. 1 CSP, ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

44. Podľa § 262 ods. 1 a 2 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

45. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol aplikujúc čl. 4 ods. 2 základných princípov CSP ako aj ustanovenie § 255 CSP, tak, že priznal právo na náhradu trov konania plne úspešnému žalobcovi v rozsahu 100 % (zo súdom priznanej sumy 2.000,- Eur), pretože stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. Žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za (ne)predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Pri rozhodovaní o náhrade trov bolo treba v tomto prípade ustáliť, že základom bolo konštatovanie zásahu a vzniku nemajetkovej ujmy u žalobcu. Pritom súd odkazuje na nález Ústavného súdu ČR, III. ÚS 170/99 a tiež na komentár k CSP (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 926).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Rožňava v dvoch písomných vyhotoveniach.
Podľa § 359 CSP, odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 363 CSP, sa v odvolaní popri všeobecných náležitostiach podania (ust. § 127 ods. 1 a ods. 2 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).
Podľa § 364 CSP, rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.
Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
Podľa § 365 ods. 2 CSP, odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.
Podľa § 365 ods. 3 CSP, odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.
Podľa § 366 CSP, prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a) sa týkajú procesných podmienok, b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.
Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.